

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Право в системі публічного управління та адміністрування»

обов'язкова професійна

за освітньо-професійною програмою вищої освіти

«Публічне управління та адміністрування», «Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»

підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Рекомендовано кафедрою публічного адміністрування у сфері цивільного захисту на: 2023-2024 навчальний рік
Протокол від «28» серпня 2023 року
№ 2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Право в системі публічного управління та адміністрування».

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання, отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Право в системі публічного управління та адміністрування» сприяють розвитку професійного мислення в здобувачів вищої освіти, їх застосовують для зайняття посад державної служби в державних органах, керівників публічного управління в державних органах та їх заступників, керівників самоврядувальних організацій, керівників підприємств, установ та організацій та їх заступників.

Даний курс передбачає висвітлення теоретичних засад щодо формування державного та суспільного ладу України, реалізації прав і обов'язків громадянами й органами публічної влади, а також порівняльний аналіз напрацьованого досвіду державно-правової практики окремих зарубіжних країн із метою прогнозування конституційно-правового розвитку України.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що в процесі вивчення дисципліни розкриваються правові засади формування і функціонування системи публічного управління України, зокрема, щодо організації та діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, застосування ними норм права в процесі прийняття управлінських рішень, а також проблеми реформування конституційного й адміністративного права у сфері публічного управління та адміністрування.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Лопатченко Інна Миколаївна, доцент кафедри публічного адміністрування у сфері цивільного захисту, кандидат наук з державного управління.
Контактна інформація	вул. Лермонтовська, 28, м. Харків, Україна, 61024 Робочий номер телефону: (057) 704-14-31.
E-mail	kracz@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	Правове забезпечення публічного управління та адміністрування, інституційне застосування норм права в процесі прийняття управлінських рішень, механізми правозахисної державної політики, реформування конституційного й адміністративного права у сфері публічного управління.
Професійні здібності*	

* – заповнюється за бажанням НПП.

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 11.00 до 12.00 на кафедрі ПУАЦЗ. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування та розвиток професійної кваліфікації слухачів на підставі надання систематизованих знань щодо правового забезпечення в системі публічного управління, зокрема, у сфері організації та діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	1
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4,5	4,5
- кількість модулів	1	1
- загальна кількість годин	135	135
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	28	10
- практичні заняття (годин)	32	2
- семінарські заняття (годин)		
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- інші види занять (годин)		
- самостійна робота (годин)	75	123
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)		
- підсумковий контроль (, екзамен) диференційний залік	диференційний залік	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: вступ до державного управління.

Постреквізити: основи публічної політики, теорія та історія публічного управління та адміністрування, публічне управління та адміністрування в економічній сфері.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»,

«Публічне управління та адміністрування у сфері цивільної безпеки»,

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.	РН02.
РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків	РН12.
РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.	ЗКО4.
Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях	СКО8.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

Модульний контроль № 1
Тема 1. Правові норми із урахуванням гендерної рівності. 1.1. Поняття та загальні ознаки норм права.

<p>1.2. Види норм права.</p> <p>1.3. Структура норми права.</p> <p>1.4. Спеціалізовані норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні.</p> <p>1.5. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.</p>
<p>Тема 2. Реалізація норм права.</p> <p>2.1. Поняття реалізації правових норм.</p> <p>2.2. Застосування норм права як специфічна форма його реалізації.</p> <p>2.3. Стадії застосування нормативних приписів.</p> <p>2.4. Основні вимоги до правильного застосування нормативних приписів.</p> <p>2.5. Акти правозастосування, їх види.</p> <p>2.6. Прогалини в законодавстві і засоби їх заповнення та усунення.</p>
<p>Тема 3. Система права і система законодавства.</p> <p>3.1. Поняття і структура системи права.</p> <p>3.2. Публічне і приватне право.</p> <p>3.3. Загальна характеристика галузей та інститутів права.</p> <p>3.4. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права.</p> <p>3.5. Структура системи законодавства.</p> <p>3.6. Чинники формування та розвитку системи законодавства.</p> <p>3.7. Співвідношення норм міжнародного і національного права.</p>
<p>Тема 4. Правові відносини.</p> <p>4.1. Поняття, ознаки та види правовідносин.</p> <p>4.2. Склад правовідносин.</p> <p>4.3. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин..</p>
<p>Модульний контроль № 2</p>
<p>Тема 5. Конституційне право: основні поняття та характеристики.</p> <p>5.1. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства.</p> <p>5.2. Загальні засади конституційного ладу України.</p> <p>5.3. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.</p> <p>5.4. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.</p> <p>5.5. Конституційно-правовий статус органів державної влади.</p>
<p>Тема 6. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>6.1. Історичний аспект розвитку виконавчої влади та поділу влад.</p> <p>6.2. Поняття, сутність та ознаки виконавчої влади.</p> <p>6.3. Функції виконавчої влади.</p> <p>6.4. Поняття та ознаки органів виконавчої влади.</p> <p>6.5. Види органів виконавчої влади.</p>
<p>Тема 7. Громадяни України як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>7.1. Основи адміністративно-правового статусу громадян.</p> <p>7.2. Права й обов'язки громадян у сфері виконавчої влади.</p>

7.3. Звернення громадян.
<p>Тема 8. Службовці як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>8.1. Поняття, ознаки, принципи та види державної служби.</p> <p>8.2. Правове регулювання державної служби.</p> <p>8.3. Види та правовий статус державних службовців.</p> <p>8.4. Проходження державної служби. 8.5. Відповідальність державних службовців.</p>
<p>Тема 9. Форми публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.1. Поняття та види форм публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.2. Правові акти в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.3. Класифікація актів в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.4. Дія актів в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.5. Адміністративний договір.</p>
<p>Тема 10. Методи управління.</p> <p>10.1. Поняття адміністративно-правових методів.</p> <p>10.2. Види адміністративно-правових методів.</p> <p>10.3. Поняття й ознаки адміністративно-правового примусу.</p> <p>10.4. Види адміністративного примусу.</p>
<p>Тема 11. Адміністративний процес</p> <p>11.1. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу.</p> <p>11.2. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення.</p> <p>11.3. Докази в адміністративному процесі.</p>
<p>Тема 12. Законність та дисципліна у сфері публічного управління та адміністрування.</p> <p>12.1. Загальне поняття законності та дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>12.2. Контроль як спосіб забезпечення законності та дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>12.3. Нагляд як спосіб забезпечення законності і дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>12.4. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.</p>

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
1 семестр (12 тижнів)		
Модульний контроль № 1		
1	<p>Тема 1. Правові норми із урахуванням гендерної рівності.</p> <p>1.1. Поняття та загальні ознаки норм права. 1.2. Види норм права. 1.3. Структура норми права. 1.4. Спеціалізовані норми права: природа, особливості та значення в правовому регулюванні. 1.5. Співвідношення норми права і припису статті нормативно-правового акта.</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 2 год. СР – 10 год.
2	<p>Тема 2. Реалізація норм права.</p> <p>2.1. Поняття реалізації правових норм. 2.2. Застосування норм права як специфічна форма його реалізації. 2.3. Стадії застосування нормативних приписів. 2.4. Основні вимоги до правильного застосування нормативних приписів. 2.5. Акти правозастосування, їх види. 2.6. Прогалини в законодавстві і засоби їх заповнення та усунення.</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 0 год. СР – 10 год.
3	<p>Тема 3. Система права і система законодавства.</p> <p>3.1. Поняття і структура системи права. 3.2. Публічне і приватне право. 3.3. Загальна характеристика галузей та інститутів права. 3.4. Поняття системи законодавства, її співвідношення з системою права. 3.5. Структура системи законодавства. 3.6. Чинники формування та розвитку системи законодавства. 3.7. Співвідношення норм міжнародного і національного права.</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 0 год. СР – 10 год.
4	<p>Тема 4. Правові відносини.</p> <p>4.1. Поняття, ознаки та види правовідносин. 4.2. Склад правовідносин. 4.3. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин..</p>	Лек. – 2 год. Сем. – 0 год. (МКР) СР – 10 год.
Модульний контроль № 2		

5	<p>Тема 5. Конституційне право: основні поняття та характеристики.</p> <p>5.1. Конституційне право, його особливості та місце в системі законодавства.</p> <p>5.2. Загальні засади конституційного ладу України.</p> <p>5.3. Основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина.</p> <p>5.4. Громадянство України як один з інститутів конституційного права.</p> <p>5.5. Конституційно-правовий статус органів державної влади.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>Сем. – 0 год.</p> <p>СР – 10 год.</p>
6	<p>Тема 6. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>6.1. Історичний аспект розвитку виконавчої влади та поділу влад.</p> <p>6.2. Поняття, сутність та ознаки виконавчої влади.</p> <p>6.3. Функції виконавчої влади.</p> <p>6.4. Поняття та ознаки органів виконавчої влади.</p> <p>6.5. Види органів виконавчої влади.</p>	<p>Лек. – 0 год.</p> <p>Сем. – 0 год.</p> <p>СР – 10 год.</p>
7	<p>Тема 7. Громадяни України як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>7.1. Основи адміністративно-правового статусу громадян.</p> <p>7.2. Права й обов'язки громадян у сфері виконавчої влади.</p> <p>7.3. Звернення громадян.</p>	<p>Лек. – 2 год.</p> <p>Сем. – 0 год.</p> <p>СР – 10 год.</p>
8	<p>Тема 8. Службовці як суб'єкти адміністративного права.</p> <p>8.1. Поняття, ознаки, принципи та види державної служби.</p> <p>8.2. Правове регулювання державної служби.</p> <p>8.3. Види та правовий статус державних службовців.</p> <p>8.4. Проходження державної служби.</p> <p>8.5. Відповідальність державних службовців.</p>	<p>Лек. – 0 год.</p> <p>Сем. – 0 год.</p> <p>СР – 10 год.</p>
9	<p>Тема 9. Форми публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.1. Поняття та види форм публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.2. Правові акти в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.3. Класифікація актів в системі публічного управління та адміністрування.</p> <p>9.4. Дія актів в системі публічного управління та</p>	<p>Лек. – 0 год.</p> <p>Сем. – 0 год.</p> <p>СР – 10 год.</p>

	адміністрування. 9.5. Адміністративний договір.	
10	Тема 10. Методи управління. 10.1. Поняття адміністративно-правових методів. 10.2. Види адміністративно-правових методів. 10.3. Поняття й ознаки адміністративно-правового примусу. 10.4. Види адміністративного примусу.	Лек. – 0 год. Сем. – 0 год. СР – 11 год.
11	Тема 11. Адміністративний процес 11.1. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу. 11.2. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення. 11.3. Докази в адміністративному процесі.	Лек. – 0 год. Сем. – 0 год. СР – 11 год.
12	Тема 12. Законність та дисципліна у сфері публічного управління та адміністрування. 12.1. Загальне поняття законності та дисципліни в системі публічного управління та адміністрування. 12.2. Контроль як спосіб забезпечення законності та дисципліни в системі публічного управління та адміністрування. 12.3. Нагляд як спосіб забезпечення законності і дисципліни в системі публічного управління та адміністрування. 12.4. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.	Лек. – 0 год. Сем. – 0 год. (МКР) СР – 11 год.
Всього		135 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Види адміністративних проваджень.
2. Види адміністративного примусу.
3. Визначення поняття адміністративного провадження.
4. Законо- і нормотворчість: суб'єкти й особливості реалізації.
5. Запит на доступ до публічної інформації як різновид звернення громадян.
6. Історичні аспекти становлення та розвитку держави та права.
7. Легітимація як спосіб забезпечення розвитку системи публічного управління та адміністрування.
8. Особливості використання адміністративного договору за кордоном.
9. Особливості застосування новітніх технологій у процесі захисту прав

громадян у світі й Україні.

10. Особливості правового забезпечення органів державної влади.
11. Особливості правового забезпечення органів місцевого самоврядування.
12. Правове визначення категорій державних службовців в Україні.
13. Правове забезпечення реалізації громадського контролю.
14. Правове підґрунтя залучення громадськості до формування та реалізації державної влади.
15. Правове підґрунтя реформи децентралізації влади.
16. Президент: місце та роль у системі публічного управління.
17. Президентська влада як вторинна форма публічної влади.
18. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.
19. Різниця між правами людини та громадянина.
20. Співвідношення національних інтересів та прав людини.
21. Стратегія як правовий документ.
22. Сучасний стан правозахисної державної політики в Україні.
23. Форми реалізації публічної влади.
24. Характеристика правових систем світу.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, дискусія); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); практичні методи навчання (практична робота);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
  - науково-дослідна робота;
  - самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, реферати, презентації результатів

виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

3 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

2 бали – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1 бал – здобувач поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 бали – здобувач не знає відповіді на поставлені питання;

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з трьох практичних завдань-задач. Розв'язання повинно містити: формулювання нульової та альтернативної гіпотези, обґрунтування вибору статистичного критерію, розрахунок емпіричного значення критерію, порівняння емпіричного значення критерію з критичними, визначення вірогідності вірності нульової гіпотези, прийняття нульової або альтернативної гіпотези і її обґрунтування, змістовний висновок на питання задачі.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 12 балів):

12 балів – всі питання повністю розкрито, вирішені всі поставлені задачі з дотриманням всіх вимог до виконання;

8-11 балів – всі питання розкрито, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

5-7 балів – питання розкриті частково, не вирішені всі поставлені

завдання;

1-4 бали – тема не розкрита повністю, розглянуті лише окремі питання;
0 балів – відповідь відсутня.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі екзамену.

Кожен варіант екзаменаційної роботи складається з двох теоретичних питань. Теоретичне питання оцінюється за повнотою відповіді.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 40 балів):

31-40 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

21-30 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

11-16 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

10-15 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкриті зміст теоретичного питання, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-14 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання та практичних завдань. Не розкрив жодного завдання.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
І. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції	4	0	0
	Практичні заняття	0	0	0
	Семінари*	4	3	12
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 1				22
Модуль № 2	Лекції	6	0	0
	Практичні заняття	0	0	0

	Семінари*	8	3	24
	Модульна контрольна робота*	1	10	10
Разом за модуль № 2				34
Разом за поточний контроль				56
II. Індивідуальна самостійна робота				14
III. Залік				30
Разом за всі види навчальної роботи				100

* – обов'язкові види навчального контролю.

Перелік теоретичних питань для підготовки до заліку

1. Поняття, ознаки та сутність права.
2. Поняття, ознаки, структура та види норм права.
3. Джерела права.
4. Система права та система законодавства.
5. Поняття, ознаки, структура та види нормативно-правового акта.
6. Поняття, ознаки та види закону.
7. Законодавчий процес.
8. Поняття та види підзаконних нормативно-правових актів.
9. Поняття, ознаки та види правовідносин.
10. Склад правовідносин.
11. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин.
12. Види правовідносин.
13. Правова поведінка.
14. Поняття, ознаки та види правомірної поведінки.
15. Предмет та метод конституційного права України.
16. Конституційно-правові інститути і норми: поняття, особливості, види.
17. Конституційно-правові відносини: поняття, характерні особливості, види.
18. Джерела конституційного права України.
19. Загальні засади демократичного конституційного ладу України.
20. Поняття основних прав і свобод громадянина. Співвідношення прав людини і громадянина. Характерні риси основних прав і свобод.
21. Міжнародні пакти про права людини та їх відображення у конституційному законодавстві України.
22. Громадянські та політичні права і свободи людини та громадянина, їх значення, гарантії реалізації, закріплення в Конституції України.
23. Соціально-економічні права громадян, їх значення та конституційне закріплення. Гарантії реалізації соціально-економічних прав громадян на сучасному етапі.
24. Правовий статус національних меншин.

25. Основні обов'язки громадян України. Громадянство України.
26. Підходи до розуміння поняття «публічна влада». Орган державної влади, як засіб реалізації державної влади.
27. Поняття, ознаки та функції державної влади в Україні.
28. Система органів державної влади України.
29. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України (парламенту): порядок формування, строк повноважень, функції.
30. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Президента України.
31. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших центральних органів виконавчої влади України.
32. Адміністративно-правова організація та правові засади публічного управління та адміністрування.
33. Форми публічного управління та адміністрування.
34. Методи публічного управління та адміністрування.
35. Предмет і метод адміністративного права.
36. Поняття та види адміністративно-правових відносин.
37. Поняття суб'єктів адміністративного права.
38. Основи адміністративно-правового статусу громадян України.
39. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства.
40. Адміністративно-правовий статус органів виконавчої влади.
41. Адміністративно-правовий статус державних службовців.
42. Адміністративно-правовий статус об'єднання громадян.
43. Поняття, принципи та стадії адміністративного процесу.
44. Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення.
45. Докази в адміністративному процесі.
46. Поняття законності й дисципліни у сфері публічного управління та адміністрування.
47. Мета й завдання контролю (нагляду) як органічної частини в системі публічного управління та адміністрування.
48. Форми контролю та нагляду, їх особливості.
49. Способи та види забезпечення законності й дисципліни у сфері публічного управління та адміністрування.
50. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в системі публічного управління та адміністрування.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не

допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 55 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Авер'янов В.Б., Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики. К., Факт, 2003. 384 с.
2. Авер'янов В.Б., Дерезь В.А., Школик А.М. та ін., За заг. ред. Авер'янова В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К., Юстініан, 2007. 288 с.
3. Адміністративна реформа в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи: монографія / за заг. ред. Н.Р. Нижник, Н.Т. Гончарук. – Д. : Монолит, 2009. – 384 с.
4. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Богуцький В. В. Адміністративне право. Підручник. Х., Право, 2010. 624 с.
5. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право. Підручник НУ "ЮАУ ім. Ярослава Мудрого". 2-ге вид. Х., Право, 2013. 656 с.
6. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>.
7. Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
8. Закон України «Про звернення громадян». від 02 жовтня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
9. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18/print>.
10. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
12. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>.
13. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>.
14. Ковальова Т.В. Право в державному управлінні. Ч.І. Загальна теорія

держави і права. Навчально-метод. видання для слухачів магістерської підготовки денної форми навчання. Харків, Магістр, 2007. 30 с.

15. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

16. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

17. Колісник В.П. та Барабаш Ю.Г. Конституційне право України. Підручник для студ. вищ. навч. закл. Х., Право, 2008. 416 с.

18. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Підручник. К., Юрінком Інтер, 2011. 576 с.

19. Коментар до Конституції України / Ін-т законодавства Верховної Ради України. К., 1998. 412 с.

20. Конституція України: Закон України від 28. 06. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.

21. Копейчикова В.В. Загальна теорія держави і права. Навч. посібник. К., Юрінком Інтер, 2010.

22. Погорілко В. Ф. Конституційне право України: підручник, рекомендовано МОН України. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (Київ), Міністерство внутрішніх справ України (Київ), Національна академія внутрішніх справ (Київ). К., Вид-во "Ліра-К" КНТ, 2011. 532 с.

23. Помаза-Пономаренко А.Л. Гендерна складова стабільного соціально-економічного розвитку регіонів, безпеки та модернізації. Гендерна політика очима української молоді: Підсумкова конференція X регіонального наукового конкурсу молодих вчених 30 листопада 2016 р. Харків. С. 202–214.

24. Тацій В.Я., Битяк Ю.П. Конституція України. Науково-практичний коментар. Х., Право, Вид. дім "Ін Юре", 2003. 808 с.

25. Цвіка М.В., Ткаченко В.Д., Петришина О.В. Загальна теорія держави і права. Навч. посібник. К., 2008.

Допоміжна література

1. Авер'янов В.Б. Державне управління в Україні. Навчальний посібник. К., 1999 С. 27.

2. Адміністративне право України: Академічний курс. Підручник : у 2 т. Т. 2: Особлива частина. К., Юрид. думка, 2009. 600 с.

3. Бобир В.І., Демський С.Е. Правознавство. Навч. Посібник, 2-е вид., перероб та доп. К., Юрінком Інтер, 1999 р. С. 29.

4. Венгеров. А.Б. Теория государства и права. Учебник для вузов. М., Омега-Л, 2009. 607 с.

5. Державне управління: теорія і практика. К., 1998. 432 с.

6. Дідескуль А.Л. Правовий захист державних службовців у системі органів державної влади та органів місцевого самоврядування України. Держава і право, Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 44. К., Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2009.

С. 309.

7. Конституции зарубежных государств: Учеб. Пособие. М., Издательство “БЕК”, 1996. 586 с.

8. Матузова Н.И., Малько А.В. Теория государства и права. Москва, Юристъ, 2001. 776 с.

9. Подберезького М.К. Основи конституційного устрою України. Навчальний посібник. Х., ТОВ”ЕДЕНА”, 2002. 120 с.

10. Помаза-Пономаренко А.Л., Роміна А.А. Діалектична єдність категорій «гендер» і «охорона праці». Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: Міжнар. наук.-практ. конф. 29–30.03.2017 р. Харків: НУЦЗУ, 2017. С. 444.

11. Процевський О.В., Губа А.В. Основи конституційного права України. Навчальний посібник. Х., ”Скорпіон”, 2000. 40 с.

12. Указ Президента України «Про Порядок організації проведення спеціальної перевірки відомостей щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування». Урядовий кур'єр. 28 січня 2012 р. № 17.4

Розробник:

доцент кафедри

публічного адміністрування

у сфері цивільного захисту, к.держ.упр.

Інна ЛОПАТЧЕНКО